

[Alice Faber]

er problemet nu så stort, at vi kan være bekendt at gå op om det igen? Man har jo utrolig mange af den slags bremsemekanismer i sig; på dette område tror jeg i hvert fald man har mange. Jeg vil altså meget gerne have præciseret af fru Hanne Andersen, om hun mener, det skal være muligt for folk selv at henvende sig.

(Kort bemærkning).

Hanne Andersen (S):

Jeg vil gerne sige helt klart, at vi ikke i det forslag, vi har fremsat her, og med de økonomiske rammer, vi har indbygget i forslaget, har haft nogen hensigt om, at enhver skulle kunne henvende sig, for så må vi også erkende, at de økonomiske rammer i forslaget ikke slår til.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Det var dog en af de mest uhyggelige nationaløkonomiske betragtninger, jeg har hørt heroppefra, selv taget i betragtning, at den ene borgerlige minister efter den anden er heroppe at vende.

Nu forstår jeg, at socialdemokratiets holdning til seksuelle og sexologiske problemer er, at folk selvfølgelig ikke må henvende sig frit, for så bliver det alt for dyrt, og vi derfor skal lave nogle mekanismer, der sikrer, at det er så tilpas svært, at det ikke kommer til at koste meget, og så må de i øvrigt leve med de problemer til en anden gang. Ja men altså!

(Kort bemærkning).

Hanne Andersen (S):

Vi synes, det er vigtigt, at man kommer i gang på rigshospitalet, og at man tager det med i den fremtidige sygehusplanlægning, for vi erkender, at rigshospitalet ikke er nok. Men hvis vi ikke kommer i gang på rigshospitalet nu, kommer vi heller ikke videre.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 11:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedrede vilkår for kvindeforskning.

Af Estrup (RV) m.fl.
(Fremsat 9/10 84).

Sammen med denne sag foretoges den sidste på dagsordenen opførte sag, nemlig:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B16:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedrede vilkår for kvindeforskningen.

Af Alice Faber (SF), Hanne Andersen (S) og Tinning (VS) m.fl.
(Fremsat 16/10 84).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Kvindeforskningens vilkår var til debat i tinget i sidste samling. Under denne debat gav jeg udtryk for for det første, at kvindeforskningen i de seneste ti år har været inde i en kraftig udvikling både kvantitativt og kvalitativt. For det andet, at der rent faktisk er blevet tilført kvindeforskningen betydelige midler i disse år, bl.a. via forskningsråd og tipsmidler. Det sidste tør jeg nævne, for det har jeg faktisk selv haft betydelig indflydelse på. Og for det tredje, at det var vigtigt, at kvindeforskningen bliver set i sammenhæng med al anden forskning og bliver betragtet med de samme kvalitetskrav.

Disse tre hovedsynspunkter har jeg ikke ændret. Det forslag, de radikale har fremsat, er på visse punkter i god overensstemmelse med min vurdering af, hvordan vi tjener

[Undervisningsministeren]

kvindeforskningens sag bedst, men på andre punkter har jeg vanskeligt ved at følge forslaget, bl.a. fordi det strider mod gældende lovgivning vedrørende forskningsrådenes kompetence.

Jeg er enig med forslagsstillerne i for det første, at kvindeforskningen ikke bør isoleres fra anden forskning. Kvindeforskningen bør være integreret i allerede eksisterende forskningsmiljøer. For det andet, at det ville være ønskeligt med flere kvindelige forskere i faste stillinger og i råd og udvalg. For det tredje, at formidling af kvindeforskningens resultater som al anden forskningsformidling er særdeles vigtig.

Uenigheden drejer sig om, hvilken grad af påbud vi skal begive os ind i, eller sagt på en anden måde: hvilken grad af mistillid til forskningsverdenen vi skal lægge for dagen med de foranstaltninger, vi træffer. Sagen er jo, at man i dag gør ganske meget inden for forskningsrådene på de højere læreanstalter. Man kan diskutere, om der gøres nok, men hvis vi bruger voldsomme midler, bygger det på en mistillid til, at man gør nok af sig selv.

Jeg må gøre opmærksom på, at det ville være i strid med gældende lov om forskningsråd og planlægningsråd, hvis man pålægger disse råd at forbeholde en del af midlerne til kvindeforskning og at tage initiativer på kvindeforskningsområdet. Jeg gør endvidere opmærksom på den klage, der er kommet fra planlægningsrådet for forskningen, som netop vedrører dette, og jeg vil også gerne gøre opmærksom på, at statens humanistiske forskningsråd har en formand og adskillige medlemmer, hvis hjertes brænder meget varmt for kvindeforskningen, og som også har dokumenteret det i handling i de seneste år.

Det, der er foreslået, strider som sagt mod forskningsrådenes autonome stilling, og derfor vil jeg bede om, at der i hvert fald ikke bliver tale om et pålæg, men om noget andet, som er i overensstemmelse med gældende lov.

Jeg må endelig gøre opmærksom på, at forslaget om at pålægge universiteterne aktivt at bestræbe sig på at øge ansættelsen af kvindelige forskere inden for alle hovedområder støder an mod reglerne om ansættelse i videnskabelige stillinger. Spørgsmålet er så, om man skal lave disse regler om. Det vil jeg fraråde, for disse regler har til formål at sikre

den størst mulige kvalitet ved udnævnelsen af forskere, og det tror jeg vi skal holde fast i også for kvindeforskningens skyld.

Spørgsmålet om at overveje behovet for enkelte faste stillinger til kvindeforskning vil jeg gerne tage op, og det vil jeg gøre i forbindelse med den forskningsbudgetteringsprocedure, som fra 1986 er igangsat ved de videregående uddannelsesinstitutioner. Men jeg vil allerede nu gerne sige, at jeg umiddelbart hverken finder det muligt eller rimeligt at overveje oprettelse af sådanne stillinger inden for alle hovedområder. Det er at tage munden for fuld, for der må være en rimelig sammenhæng med det andet, man beskæftiger sig med på de pågældende hovedområder.

Endvidere vil jeg udtrykke betænkelighed ved tanken om at etablere særskilte uddannelser i kvindestudier – altså ikke forskning, men uddannelser i kvindestudier – idet sådanne uddannelser næppe i sig selv vil give en særlig erhvervskompetence. Man risikerer, at det bliver uddannelser, der fører til arbejdsløshed, og dem har vi jo mildest talt nok af. Derfor vil jeg henvise til, hvad jeg sagde før om, at det må integreres i bestående forskningsmiljøer.

På denne baggrund og med de bemærkninger, jeg her har fremført, ser jeg frem til et konstruktivt udvalgsarbejde, hvorunder behov og muligheder for at fremme kvindeforskningen nærmere vil kunne drøftes i lyset af de mange andre initiativer på forskningsområdet, som regeringen har igangsat i øjeblikket og vil igangsætte med henblik på en samlet styrkelse af kvalitetspræget dansk forskning.

Hvis nogen har på fornemmelsen, at det udelukkende er de tekniske mandeområder, der tænkes på med disse ekstra penge til forskningen, vil jeg gøre opmærksom på, at der for det første i det teknologiske udviklingsprogram er et vist beløb også til det samfundsvidenskabelige forskningsråd, og for det andet, at jeg faktisk har bedt det humanistiske forskningsråd om at komme med forslag til et humanistisk forskningsprogram netop for at opveje den skævhed, der kunne komme til fordel for det teknologiske. Derved vil der også automatisk blive rettet lidt op på det forhold, at væksten ligger på mandeområderne, hvis jeg må sige det sådan, mens de dårlige beskæftigelsesmuligheder og

[Undervisningsministeren]

dermed også faldet i forskningsbevillinger ligger på de typiske kvindeområder.

Til slut en bemærkning om dette med råd og udvalg. Jeg har ærlig talt måttet høre på meget fra formanden for ligestillingsrådet i de forløbne måneder. Jeg må indrømme, at jeg er blevet enormt træt af at læse de evindelige udgydelser om, at der nu mangler kvinder det ene og det andet og det tredje sted.

For det første har jeg i den henseende gjort langt mere end den tidligere regering. Hvis man ser på, hvem det er, der ikke udnævner kvinder, kan man konstatere, at det som regel er de organisationer, der indstiller dem, og det er jo ikke mindst ligestillingsrådets formands eget parti, som himler op om, at det absolut skal være organisationer, der udpeger alle steder. Deraf følger ofte, at det ikke bliver kvinder.

Jeg vil også gøre opmærksom på, at vi i ministeriet ikke blot i de forløbne to år har fået udnævnt usædvanlig mange kvindelige ledere for nu at få det med, men at vi også her i sommer har startet et projekt »kvinder i mandefag«, hvor vi prøver at engagere hele ministeriet i den opgave, der består i at rette op på den skævhed, der opstår som følge af, at det i øjeblikket er traditionelle kvindefag, der er arbejdsløshedsfag, mens det er traditionelle mandefag, der er beskæftigelsesfag. Vi har engageret hele ministeriet i det, og vi håber, det fører til en politik, som over en relativ bred bank kan bidrage til at løse de specielle kvindeproblemer, der tegner sig i horisonten i de kommende år.

Lad mig til allersidst sige, at jeg har den største respekt for kvindeforskning. Jeg har især den største respekt for den historieforskning, som i disse år er ved at afdække den del af Danmarkshistorien, som har været et hvidt område, nemlig kvindernes historie. Jeg synes, det er meget spændende, og jeg har oven i købet læst en hel del af de produkter, der er kommet frem; der er slet ingen tvivl om, at der her er et uopdyrket felt, som skal tages op i de kommende år. Det synes jeg også man har vist vilje til at gøre både på universiteterne og i forskningsrådene.

Derfor beder jeg forslagsstillerne om at tage med i deres betragtning, hvor meget der egentlig gøres i øjeblikket, og overveje, om det virkelig er nødvendigt at, jeg havde nær sagt vise mistillid til råd og universiteter ved

at bryde de gældende regler, vi har for, hvordan man udnævner og fordeler penge.

Mette Groes (S):

Jeg vil gerne sige tak til ministeren for hans positive omtale af forslaget og for løftet om, at enkelte faste kvindestillinger vil blive slået op.

Jeg er godt klar over, at ministeren i sin stab i ministeriet har en række fremragende kvinder, som han bruger til at fremme ligestillingens sag med, og det synes jeg er aldeles udmærket. Men så siger ministeren, at det er mistillid fra vores side, at vi beder om en bevilling til at styrke kvindeforskningen med. Nej, det er der overhovedet ikke tale om; der er tale om, at der ved landets universiteter og højere læreanstalter i øjeblikket er kvindeforskningsprogrammer i gang, som ikke ville kunne klare sig uden offentlig støtte. Efter min mening går den proces, som ministeren har beskrevet han har sat i gang i sit ministerium, alt for langsomt til, at den vil kunne rette op på den sårbarhed, der er i øjeblikket i disse kvindeprojekter. Og hele vores forslag handler faktisk om at støtte dem, førend de er kørt af sporet.

Hvad angår formanden for ligestillingsrådet, vil jeg gøre opmærksom på, at det, hun har sagt på det seneste med hensyn til sammensætningen af forskningsrådene, er, at der i alt er 15 mænd og 2 kvinder i de tre råd, og det synes jeg ikke er nogen speciel uartighed at nævne, for det er der da virkelig grund til at rette op på.

De radikales forslag er jeg fuldstændig enig i. Det eneste, der skiller os ad, er, at de radikale understreger, at det er meget vigtigt, at man bevæger sig inden for sit eget fag, når man kommer med en kvindeforskningsidé. Det er jeg ikke enig i, for jeg synes, at det rundt omkring i landet, hvor man har lavet kvindeforskning, har vist sig, at det tværvidenskabelige miljø er særdeles godt som baggrund for en kvindeforskningsindsats.

Det er også sådan, at det i kvindeforskning tit vil være det heldigste, hvis man kan stykke sit projekt sammen med viden fra alle mulige forskellige fag, f.eks. samfundsvidenskab, psykologi, humaniora osv. Det er kun, hvis man kan tage fat på det med en så bred synsvinkel og samtidig praksis- og samfundsrelateret det, at det bliver til nogen reel værdi

[Mette Groes]

for kvinderne. Jeg synes, det er vigtigt, at vi ikke bare taler om forskning, som undersøger kvinders psyke, kvinders biologi, kvinders reaktionsmønster, kvinders plads i samfundet, men at det også er noget, som giver et praktisk resultat. Det synes jeg er så meget desto mere vigtigt, som kvinder i øjeblikket er så udsatte, som de er, i den arbejdsløshedsperiode, som vi er inde i, og med de mange anslag på deres selvstændighed, som regeringens politik indebærer.

Jeg håber derfor, at vort og de radikales forslag kan arbejdes sammen, sådan at vi kan skabe et flertal for det, naturligvis også meget gerne med regeingspartiernes støtte, og jeg tror i virkeligheden ikke, vi er så forfærdelig langt fra hinanden.

Eva Møller (KF):

Vi havde i sidste samling den 7. maj en debat om kvindeforskning på baggrund af et beslutningsforslag fra socialdemokratiet, socialistisk folkeparti og VS. Det foreliggende beslutningsforslag, nr. B 16, er næsten en genfremsettelse af forslaget fra sidste samling, idet man dog – hvilket jeg bestemt kun kan glæde mig over – har indarbejdet de ændringsforslag, der blev resultatet af udvalgsarbejdet i sidste samling.

Det konservative folkeparti må dog alligevel, som det også skete i den betænkning, der blev afgivet i sidste samling vedrørende beslutningsforslag nr. B 88, konstatere, at vi er enige i intentionerne i beslutningsforslag nr. B 16, men at vi ikke kan støtte forslaget i den formulering, det har nu. Jeg skal her henvise til mine bemærkninger ved førstebehandling i sidste samling af beslutningsforslag nr. B 88, jfr. Folketingstidende 1983-84, 2. samling, sp. 5742-43, samt betænkningens bemærkninger, ministerens bemærkninger for et øjeblik siden og nogle af de bemærkninger, jeg om lidt vil komme med i tilslutning til det radikale venstres beslutningsforslag nr. B 11.

Det radikale venstres beslutningsforslag kan det konservative folkeparti støtte på en lang række områder. Det illustreres vel også af, at vi i sidste samling kunne lave et fælles betækningsbidrag med det radikale venstre vedrørende beslutningsforslaget om forbedrede vilkår for kvindeforskning.

Det konservative folkeparti finder også, at kvindeforskningen bør styrkes, og jeg vil her gerne henvise til ministerens bemærkninger, men også – og måske særlig – til de bemærkninger, der fremgår af en skrivelse fra planlægningsrådet for forskningen, som er omdelt til forskningsudvalgets medlemmer, og hvoraf det fremgår, at planlægningsrådet også er positivt over for en styrkelse af kvindeforskningen. Man henviser til, at det er et forskningsområde, som nu er ved at være etableret, og som man har styrket i skitser og notater. Det synes jeg er en umådelig væsentlig ting, og det er baggrunden for, at jeg er betænkelig ved en række af de påbud, jeg trods alt læser i det radikale venstres forslag. Hvis man følger alle disse påbud, som de står, kunne man måske opnå at gøre kvindeforskningen til noget særligt og ikke, som vi vel alle trods alt ønsker det, til en integreret del af det samlede forskningsmiljø. Men jeg går ud fra, at det er nogle af de ting, vi kan se på under udvalgsarbejdet.

Jeg skal specielt henvise til, at jeg er betænkelig ved det, der er nævnt i forslaget (punkter 1), 4) og 5). Jeg er ikke sikker på, at det er i overensstemmelse med lovgivningen om de styrende organers autonomi, at man her pålægger, at der skal oprettes stillinger af en bestemt art, og at midlerne skal fordeles på en ganske bestemt måde. Jeg synes, det rigtigste må være, at vi anvender planlægningsrådet for forskningen til at foretage en generel vurdering af forskningsopgaverne og herunder prioriterer, hvordan der skal forskes, og hvordan midlerne skal fordeles.

Det konservative folkeparti finder også – vil jeg gerne understrege – at der i punkt 7) kan læses en forkert betoning af forskningens formidlingsopgaver, idet der i punkt 7) står, at kvindeforskningens resultater er relevante for hele samfundet, og at resultaterne derfor skal formidles til offentligheden. Det lyder næsten, som om det er de eneste forskningsresultater, der har det på den måde, og det finder vi bestemt ikke i det konservative folkeparti. Vi synes, at alle forskningsresultater er relevante nu eller senere, og at de derfor alle bør formidles til offentligheden, dels fordi vi ikke mener, at man kan have ejendomsret til viden eller til forskningsresultater, dels fordi vi mener, det er væsentligt, at de forskellige forskningsområder kan påvirke hinanden, og sluttelig, fordi vi finder, at

[Eva Møller]

forskningen i Danmark bør styrkes. Da dette er afhængigt af, at offentligheden har et godt forhold til den forskning, der foregår, og dermed også har kendskab til forskningen, vil vi gerne understrege, at alle forskningsresultater er relevante for samfundet, og at alle resultater derfor bør formidles.

Jeg håber på, at vi i udvalget kan få en god debat om forslaget. Jeg ved, at vi begynder på det allerede i morgen i udvalget angående videnskabelig forskning, og jeg håber, at vi kan finde frem til en fælles holdning til at skabe forbedrede vilkår for kvindeforskningen. Jeg skal i hvert fald på det konservative folkepartis vegne tilsige min støtte hertil.

Hanne Severinsen (V):

De to forslag til folketingsbeslutning indeholder en overskrift, som vi i venstre helt kan tilslutte os, nemlig at vi får forbedrede vilkår for kvindeforskning, men det kan man jo nå på mange måder.

I virkeligheden er det to problemer, der berøres i beslutningsforslagene: for det første rekruttering af kvinder til forskerstillinger og for det andet støtte til kvindeforskningen.

Hvad angår rekruttering af kvinder til forskerstillinger, må det medgives, at det går ret langsomt, men det skyldes til dels, at rekrutteringen i al almindelighed går langsomt, altså også for mænd. Dette hænger sammen med, at vi på grund af 1960ernes og 1970ernes udvidelse af undervisningssektoren har fået en forskerpukkel på universiteterne, således at det er svært for nye at komme til, og det gælder altså også kvinderne.

Disse generelle rekrutteringsproblemer har resulteret i en forskerrekrutteringsplan, der bl.a. sikrer en vis uddannelse af nye forskere, og vi må håbe, at man på den måde har taget lidt hul på problemet, som jeg i hvert fald ved at undervisningsministeren er meget opmærksom på.

En anden grund til, at der er få kvinder i forskerstillinger, er, at kvinder desværre stadig væk først og fremmest søger traditionelle kvindefag, hvor der er få eller ingen forskerstillinger. Derfor er jeg også godt tilfreds med, at undervisningsministeren har lagt så megen vægt på, at man i ministeriet prøver at animere kvinderne til i deres uddannelsesvalg også at vælge de fag, som man i dag kalder traditionelle mandefag, men som jo

egentlig burde være fag, der også interesserede kvinderne. Det gælder specielt teknologi, hvor det også er vigtigt, at kvinderne kommer med, sådan at de kan være med til at udforme teknologien og den forskning, som skal følge med teknologien.

Det andet problem er kvindeforskningen som sådan, og om denne må man sige, at der heldigvis allerede nu sker en vis favorisering. Der findes inden for næsten alle hovedområder kvindeforskning, som støttes af lærestalter og af forskningsråd, og derfor er der heller ikke nogen grund til uden videre at påbyde dem, at de skal gøre det, de faktisk allerede af sig selv gerne vil. Det er tænkeligt, at der vil blive udarbejdet en samlet liste over kvindeforskning, som støttes af forskningsrådene, men det er tvivlsomt, i hvor høj grad kvindeforskningen kvantitativt og kvalitativt kan bære at blive blæst op på alle områder, sådan som det f.eks. nævnes i det radikale forslag. Nogle områder er nu mere oplagte end andre, og undervisningsministeren har allerede været inde på historieforskningen, hvor man har taget hul på en god forskning om vores fortid og har givet os meget værdifuld viden på den måde.

Jeg vil også nævne, at det i forbindelse med u-landsbistand er vigtigt, at vi også forsker i, hvordan det virker på kvinders vilkår, for det er jo noget af det, som har betydning i det praktiske, når vi skal udforme vores u-landspolitik.

Hvad angår beslutningsforslag nr. B 16, som jo er en genfremsættelse af sidste års forslag til beslutning, kan jeg kun gentage, hvad venstres ordfører da sagde, nemlig at vi mener, det er forkert, at man ser kvindeforskning som et særskilt problem ude af sammenhæng med den øvrige forskning. Vi mener også, det er forkert at kaste sig ud i noget, der minder om kønskvotering af kvindelige forskere. Kvindelige forskere kan ikke være tjent med at blive kvoteret ind i deres stillinger; de skal animeres til at søge dem, og vi skal være opmærksomme på deres kvalifikationer, men ikke pr. automatik ansætte dem, fordi de er kvinder.

Om beslutningsforslag nr. B 11, det radikale forslag, vil jeg sige, at selve den idé at lave en aktionsplan måske nok kan være nyttig og kan være med til at sikre, at der sættes fokus på de problemer, kvindeforskningen måske er ude i, men specielt punkterne 4) og

[Hanne Severinsen]

5) må vi være betænkelige ved, fordi man herved pålægger forskningsråd og planlægningsråd at støtte bestemte initiativer og derved griber ind i universiteternes og læreanstalternes autonomi.

Jeg skal i øvrigt gøre opmærksom på, at hr. Kofod-Svendsen fra kristeligt folkeparti, der ikke kan være til stede i dag, også er positiv over for det radikale forslag, bortset fra at han har de samme reservationer med hensyn til, at universitetet skal have en vis form for selvstændighed, men at han ellers ligesom venstre gerne vil tilsige, at vi i udvalget får en velvillig behandling specielt af det radikale forslag.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

I anledning af undervisningsministerens, fru Eva Møllers og fru Hanne Severinsens bemærkninger om betænkeligheden ved specielt punkterne 4) og 5) og for undervisningsministerens vedkommende også det første punkt i det radikale beslutningsforslag vil jeg gerne sige, at dette først og fremmest skal ses i sammenhæng med ønsket om at få lagt en aktionsplan. For os er det afgørende, at en sådan plan bliver udarbejdet, og at man derved viser et tempo for den udbygning af kvindeforskningen, som vi synes skal ske.

Det er derimod mindre vigtigt, på hvilken måde det sker, og hvis man finder, at punkterne vil være indgreb i autonomien for forskningsrådene eller for universiteterne, er vi meget villige til at overveje at ændre disse punkter og finde en anden form. Det afgørende er, at man følger den aktivitet, der er, op i øjeblikket, men gør det i et hastigere tempo, end det hidtil er sket.

Jeg synes, man skal være lidt forsigtig med at vaske sine hænder så meget, som det er blevet gjort også for undervisningsministerens vedkommende, for det er jo sådan – det ved vi, som har haft noget med universitetssektoren at gøre – at en række nye områder faktisk udmærket godt kan vinde indpas gennem planlægningsaktiviteter for undervisningsministeriets vedkommende, og det er også muligt at give øremærkede midler, for det har vi også set adskillige eksempler på. Derfor synes jeg, vi må kunne finde en passende mellemvej, som sikrer, både at kvindeforskningen bliver tilgodeset, og at vi ikke

går længere end rimeligt i relation til universiteternes og forskningsrådenes autonomi.

Ingelise Koefoed (SF):

Når man sidder i en sådan sal med 7 eller 8 mennesker, eller hvor mange vi nu er, og taler til hinanden fra talerstolen, kan man godt føle det lidt absurd; det forekommer lidt mærkeligt, at vi er nødt til at føre vores diskussioner på denne måde. Der er nogle tilfælde, hvor man kunne have undgået denne højtidelige tomsalsacon, f.eks. i denne sag, hvis det forslag, som SF fremsatte i foråret i år, var blevet gjort til genstand for en ordentlig debat imellem forskellige partier. Hvis det radikale venstre var gået ind i en konstruktiv debat om forslaget, så havde vi ikke behøvet en ekstra omgang, så havde vi ikke behøvet at stå her og tale så højtideligt til hinanden. Jeg er sikker på, at vi kunne have fået en hel masse ud af at sætte os ned sammen og forhandle i stedet for.

Men nu er det gået, som det er, og man må da glæde sig på kvindeforskningens vegne over, at der i dag altså er to forslag til behandling, og at man altså ikke helt er holdt op med at diskutere kvindeforskning.

Det radikale venstres forslag kan vi ikke som fru Mette Groes tilslutte os på alle måder. Jeg mener, at dets hovedmangel er, at der ikke er nogen penge i forslaget, men vi har nok også et lidt andet syn på kvindeforskning end det syn, som kommer frem i de radikales forslag, og som også er kommet frem hos ordførerne for de konservative og venstre og hos undervisningsministeren.

Vi synes selvfølgelig, at der skal flere kvinder ind at forske i de traditionelle forskningsmiljøer. Det er vigtigt, at der kommer nogle flere kvinder, som kan forske i kvindernes historie og alle de andre ting og i øvrigt bidrage med deres specielle viden, deres specielle synspunkter inden for den traditionelle forskning i de forskningsmiljøer, der eksisterer.

Men vi mener altså også, at der er behov for en særlig kvindeforskning, og det mener vi ud fra en fornemmelse af og måske en erfaring om, at der er noget, der hedder det, som lederen af Kvininfo, Nynne Koch, kalder det kvindelige tydningsunivers. Der er brug for det kvindelige tydningsunivers i de forskellige særlige forskningsmiljøer, som er

[Ingerlise Koefoed]

skabt ude omkring af kvinder, og derfor er det nødvendigt ikke alene med en særbevilling til kvindeforskningen, så man ikke skal tage noget fra de i forvejen ikke for store forskningsbevillinger, men også med en særbevilling og en særopmærksomhed over for netop den specielt kvindelige del af forskningen.

Der sker jo i disse år fantastisk meget på forskningsområdet, og da meget af det, der sker, direkte vedrører kvinder, er det meget nødvendigt, at kvinderne også kommer ind med deres specielle erfaringer, med deres specielle viden og med deres specielle opfatelser på disse områder.

I det kvindeetiske råd, som både fru Hanne Severinsen og jeg har den glæde at være medlemmer af, diskuterer vi naturligvis disse ting meget, og vi diskuterer for tiden – og det er vel ikke så underligt – hele den medicinske teknologi. Her mener jeg det er fantastisk vigtigt at kvinderne kommer ind, for det er kvinderne, meget af det drejer sig om, både når det gælder fostervandsprøverne, hele spørgsmålet om gensplejsning, DNA-splejsning, eller hvad man nu kalder det for øjeblikket for ligesom at gøre udtrykket lidt mere neutralt, og når det gælder andre af de medicinske områder.

Der er ét område, hvor jeg synes det er særlig vigtigt, at der ikke bare bliver tale om den traditionelle ambition om at lave den bedste og den hurtigste og den dygtigste forskning, men at der også bliver tale om at lave en forskning, hvor de mennesker, som forskningen drejer sig om, er klart inde. Det er et spørgsmål, som er ved at være aktuelt, og som bliver mere aktuelt, nemlig operationer for brystcancer.

Det ligger sådan, at man kan foretage to forskellige former for brystcanceroperation: man kan fjerne brystet – det er det, man næsten altid har gjort – og man kan foretage brystbevarende brystkræftoperationer, som man nu forsøger. Men hvis kvinderne kom meget mere ind i dette her, hvis de talte med nogle af de kvinder, der har været involveret i, ofre for, eller hvad man nu skal kalde det, sygdommen og den behandling, de bliver udsat for, ville man nok lægge meget mere vægt på de brystbevarende operationer end på de andre, fordi kvinder mere end andre ved, hvad det betyder for deres livslyst, for deres mulighed for at leve videre og for de-

res mulighed for at fungere almindeligt i samfundet, at de får lov til at se nogenlunde ud, som de så ud fra naturens hånd, også selv om de har fået en eller anden sygsom.

Der er en anden aktuel diskussion, som måske ikke specielt har noget med kvindeforskning at gøre, men hvor jeg tror det er vigtigt at få kvinder med ind, stadig væk ikke fordi jeg tror, at mænd er dumme eller dårlige forskere – tværtimod – men fordi jeg tror, at mænd i det forskningsmiljø, man har, i mange år har været bundet af ambitioner. Jeg er f.eks. meget nervøs ved tanken om, at det alene bliver mænd, der skal tilrettelægge forskningen i dødsriterierne, for hvis det alene bliver mænd, der kommer med beslutningsgrundlaget, kan vi komme til at stå med noget, som ser meget enkelt og klart ud, men som i virkeligheden har nogle konsekvenser, som det også kan være vigtigt for kvinder at være med til at diskutere. Jeg har ikke nogen færdig løsning på det, jeg siger bare, at jeg er meget nervøs ved tanken om, at vi ikke så meget som muligt får kvinder, kvinders oplevelser og erfaringer og det kvindelige tydningsunivers ind i forskningen, for så kommer vi til at mangle noget meget vigtigt.

Det er ud fra de synspunkter, vi er interesseret i at fremme kvindeforskningen. Det er derfor, vi ikke synes, det er nok, at man bare laver en plan for noget mere kvindeforskning inden for det etablerede forskningsmiljø. Vi ønsker en plan, der også udvider områderne og giver kvinderne en særlig plads med deres erfaring, deres viden og det, de nu har lyst til og mulighed for at bidrage med.

Endelig synes jeg, det er meget vigtigt at understrege, at nogle af de dokumentationsområder, som kvindeforskningen har lige nu, er ved at være i fare. Det er meget vigtigt for mig her at understrege det væsentlige i, at kvindeforskningsdokumentationscenteret Kvinfo ikke fortsat skal være noget, der får penge fra tipsmidlerne, men at man hurtigt finder frem til, at Kvinfo skal være en speciel organisation stående fast på finansloven og gerne med stadig voksende bevillinger. Som det ser ud for øjeblikket, kan det komme til at gå præcis modsat. Kvinfo må ikke integreres i et eksisterende dokumentationsmiljø. Den skal tværtimod fastslås som en særlig og meget vigtig kvindedokumentationsinstitution.

Estrup (RV):

Det af SF, socialdemokratiet og VS fremsatte forslag til folketingsbeslutning er nu i let modificeret form fremsat for tredje gang. Det radikale venstre har som tidligere stor sympati for hovedintentionerne i forslaget, men vi føler – også som tidligere – at der er visse punkter, vi bør diskutere nøjere. Vi har derfor fremsat vort eget forslag til folketingsbeslutning om forbedrede vilkår for kvindeforskning og finder det naturligt, at vi nu diskuterer de to forslag under ét.

Det første problem, vi ønsker at drøfte, er selve definitionen: hvad er kvindeforskning? I bemærkningerne til det af de tre partier fremsatte forslag siges det, at det er umuligt at give en entydig definition, fordi det, man vil definere, er for mangesidigt. Ja, det er rigtigt, at det er svært at definere et mangesidigt og varieret begreb, men når man nu så gerne vil støtte dette begreb og også gerne vil bevilge penge til det, ja, oven i købet vil ned-sætte et udvalg til at fordele de til rådighed værende midler, så må man have lidt mere fast grund under fødderne.

I det radikale venstres forslag til folketingsbeslutning om kvindeforskning har vi prøvet at tage denne udfordring op, og vi præciserer bl.a., at kvindeforskning som sin genstand har kvinder og kvinders forhold og anskuer disse ud fra kvinders synsvinkel. Endvidere mener vi, at kvindeforskning som anden forskning bør være en systematisk søgen efter ny erkendelse under anvendelse af videnskabelige metoder.

Vi har altså forsøgt at indramme både emnekredsen og arbejdsmetoden i kvindeforskningen; dette for at tilgodese den heldigvis store gruppe seriøse forskere, der under usikre vilkår i disse år beskæftiger sig med kvinders forhold. Vi synes, det ville være en skam for sagen, hvis løse definitioner rent faktisk gjorde det muligt for enhver journalist, der skrev en artikel om en enlig mor, at blive betragtet som kvindeforsker.

Det næste spørgsmål er vurderingen af kvindeforskningens to hovedproblemer: de tværvideenskabelige kvindeforskningscentres usikre status og det ekstremt lave antal kvindelige forskere i det hele taget.

For det radikale venstre er det det sidste problem, der er det alvorligste. Der er fag, som så at sige er støvsuget for kvinder, og

som derfor ikke får det ekstra aspekt med ind i deres udvikling, som kvindelige synspunkter kan give.

Vi ser med tilfredshed, at man i SF, socialdemokratiet og VS har erkendt, at både den generelt lave kvinderepræsentation blandt forskere og de tværfaglige kvindeforskningsmiljøers usikre status er et problem, og at man derfor har indføjet det lille ord »eventuel« i punkt 1) i beslutningsforslaget, således at ikke al opmærksomhed vies de tværfaglige kvindeforskningsmiljøer.

Ved at fokusere så snævert på disse centre, som vi tidligere har set de tre forslagsstillere gøre, risikerer vi at snyde kvindeforskningen selv. Den bevilling, man søger om, på få millioner kroner får måske nogle til at tro, at den hellige grav nu er vel forvaret, nu har kvinderne fået deres, og nu kan mændene dele resten af de 4 mia kr., der bruges årlig til forskning i Danmark.

Nej, det, vi skal ind på, er at få flere kvinder ind i forskerstillinger, bredt fordelt på de enkelte fag. Det kan selvfølgelig ikke gå lige hurtigt eller falde lige formfuldendt på plads alle steder, men principielt er der ingen grund til at friholde nogen fag for denne opgave. Den faglige tilknytning må under ingen omstændigheder brydes. Det vil isolere kvinderne i ghattolignende institutioner og snarere uddybe kløften mellem kønnene end bygge bro over den. Det er vigtigt både for kvindernes egen forskerkarriere og for forskningsmiljøet i det hele taget, at kvinderne gør sig gældende i det fag, hvor de har deres rod.

Når det er sagt, vil vi gerne medgive, at de tværfaglige forskningsmiljøer kan have en enorm inspirationskraft og kan give støtte og opmuntring til de kvindelig forskere, der ellers går blandt lutter mænd i deres faglige forskningsmiljø. Der er således grund til at håbe, at vi under udvalgsarbejdet kan nå frem til en fælles holdning til, hvordan vi bedst støtter kvindeforskningen.

Det brede sigte er som sagt det vigtigste for os. Derfor har vi lagt særlig vægt på det ansvar, der påhviler de enkelte universiteter og læreanstalter samt de forskningsråd og udvalg, der fordeler de offentlige midler til forskningen. Vi har bedt om, at institutionernes årsberetninger indeholder beskrivelser af aktiviteterne inden for kvindeforskningsområdet, og vi foreslår desuden, at der fra forskningsrådene tages initiativer til opgaver

[Estrup]

inden for kvindeforskning. Det har nemlig vist sig, at ansøgninger om midler til kvindeforskningsprojekter i stort omfang er blevet imødekommet, men at der ikke har været ansøgninger i det antal, man havde kunnet håbe. Derfor må vi appellere til alle parter om at være mere udfarende.

Det er fra planlægningsrådet for forskningen blevet fremhævet, at man derved anfægtter den uafhængige status, forskningsrådene har. Dertil kan vi kun sige, at det naturligvis aldrig har været hensigten at lægge hindringer i vejen for den frie forskning, men at man på den anden side må forvente af et styringsorgan som planlægningsrådet for forskningen, at det har nogle ideer om, hvor man vil styre hen, eller i det mindste på hvilke områder man gerne ser mere intensiv forskning. Det gør man allerede inden for teknologiområdet, så hvorfor ikke også kvindeforskning?

Eksempler på emner, der i dag er ufuldstændigt belyst, er mangfoldige. Hvorfor er kvinders misbrugsmønster anderledes end mænds? Det drejer sig om f.eks. medicin- og alkoholmisbrug. Hvorfor er pigers valg af uddannelse så vanepreget på få fag med stor ledighedsrisiko? Hvorfor er prostitution blandt 14-18-årige piger pludselig steget voldsomt? Eksempler på helt relevante og nødvendige emner at forske i.

En anden bekymring fra planlægningsrådets side har drejet sig om øremærkningen af en del af midlerne. Vi har ikke villet sætte tal på disse midler, for det vil formentlig virke forskelligt inden for forskellige fag, men man kan da i hvert fald lade sig inspirere af det humanistiske område, hvor man bevidst har prioriteret kvindeforskningsprojekter med stigende aktivitet til følge.

Et punkt, hvor de to beslutningsforslag falder helt sammen, er ønsket om støtte til informations- og dokumentationsvirksomhed og til arkivopbygning samt ønsket om bred offentlig formidling af forskningsresultater.

På et enkelt punkt kan vi fra det radikale venstres side dog ikke støtte det af SF, socialdemokratiet og VS fremsatte forslag. Ligestillingsrådet bør efter vor mening ikke have særlige forskningsbevillinger. Ligestillingsrådet er et politisk indsat organ, hvis fornemste opgave er at holde ligestillingsdebatten i kog og påpege skævheder, urimeligheder og fremskridt, og det bør efter vor mening holde

sig til at komme med ideer til kvindeforskningsprojekter og til at berette om resultater. Ligestillingsrådet udgiver et udmærket lille populært blad, der hedder Lige Nu, og som er aldeles velegnet til den slags meddelelser. Ligestillingsrådet er ikke nogen egentlig forskningsinstitution og bør heller ikke blive det.

Som sagt tror jeg, der er basis for en god og saglig udvalgsbehandling. Jeg tror ikke, vi er uenige om det langsigtede mål: flere kvinder i forskning og mere forskning om kvinder. Når vi har bedt regeringen fremlægge en aktionsplan, ligger der deri et ønske om, at man sætter nogle ting i gang, som efterhånden fremtvinger det ønskede resultat. Udviklingen er hidtil gået uendelig langsomt, og en klargøring af strategi og handlingsmuligheder vil sikkert hjælpe på tempoet.

Tinning (VS):

Politik er på mange måder noget uhyggeligt noget.

Her til morgen fik vi en forligsaftale mellem regeringen og det radikale venstre, der kunne fortælle, hvordan man nu agtede at smadre familiernes økonomi, når det drejede sig om langtidsledige, og hvordan man agtede at starte en særlig kampagne specielt mod kvinderne. Så kommer hr. Estrup her nogle timer efter og spørger: hvorfor forsker vi ikke noget mere i, hvorfor prostitutionen stiger blandt 14-18-årige piger?

Det kan godt være, der skal forskes i det for at få klarlagt alle årsager, men jeg vil godt fortælle hr. Estrup, at en af grundene er, at man smadrer de sociale fællesskaber og de familier, som bl.a. skulle have støttet nogle af disse piger.

Angående denne diskussion i øvrigt, så snakker vi om to problemer. Det ene er kvindeforskningens fare for at dø en langsom død. Det andet er et mere velkendt gennemgående problem herinde, nemlig det radikale venstre. Hvis vi kigger tilbage, og det kan der være grund til, på den betænkning, som blev afgivet om det første forslag, som SF, socialdemokratiet og vi fremsatte om forbedrede vilkår for kvindeforskningen, hedder det i betænkningen over beslutningsforslag nr. B 88, folketingsåret 1983-84, 2. samling: »Flertallet« – det er naturligvis regeringen med de radikale – »mener ikke, at dette be-

[Tinning]

hov sikres ved beslutningsforslaget og de stillede ændringsforslag, fordi der ikke er defineret noget mål med den kvindeforskning, der søges tilgodeset gennem beslutningsforslaget, og fordi kvindeforskning heri fremstår isoleret.«

Det radikale venstre havde to problemer med lige præcis denne ting dengang. Der var ikke noget mål med kvindeforskningen. Så kigger man selvfølgelig interesseret i bemærkningerne til de radikales forslag og læser, og jeg citerer:

»Formålet med at fremme kvindeforskning er, at denne er et betydningsfuldt led i arbejdet for et samfund med ligestilling mellem kønnene.«

Så spørger jeg mig selv: var det den bemærkning, det radikale venstre savnede? Hvis vi nu havde skrevet det for et år siden, havde det så været godt nok? Det kan formentlig ikke være tilfældet. En lignende almindelighed som en slags formål, det er, ja, jeg ved slet ikke, det bør man nok ikke sige herfra, det er i hvert fald forbudt.

Det andet problem, det radikale venstre havde, var, at kvindeforskning fremstod isoleret. Så synes jeg godt nok, at det bliver interessant at høre hr. Estrup redegøre for, hvad kvindeforskning er. Hr. Estrup citerer selv fra det radikale venstres bemærkninger til forslaget:

»Kvindeforskning har som sin genstand kvinder og kvinders forhold og anskuer disse ud fra kvinders synsvinkel.«

Nej, hr. Estrup. Kvindeforskning har ikke som sin genstand kvinder. Kvindeforskning har som sin genstand livet og såmænd i princippet også døden, hvis vi endelig skal sikre os imod u hensigtsmæssige indskrænkninger, og kvindeforskning har også som sin genstand livets forhold. Det er da rigtigt, at der selvfølgelig er en speciel anskuelse, men det er ikke sådan, at kvindeforskning kun beskæftiger sig med kvinder. Det er lige præcis sådan, at hvis vi accepterer den definition, at vi for alvor kan tale om, at vi lægger op til en isolation af kvindeforskningen, så sker der altså det for en politiker ikke helt usædvanlige herinde, at vi kan opdage, at først siger de radikale, at vi endelig ikke må isolere denne kvindeforskning, hvorefter det selv samme parti såmænd kommer dabbende med et forslag, som minsandten indeholder en langt mere vidtgående isolation, end nogen

af os andre nogen sinde har drømt om. Vi får så at vide, at hovedformålet med det radikale venstres forslag er tempo: øget tempo i forbedringen af vilkårene for kvindeforskningen ved at bede den siddende undervisningsminister lave en aktionsplan! Det er dybt naivt. Vi får oven i købet at vide af hr. Estrup, at det for så vidt er rigtigt nok, at selv om man har brugt nogle måneder på at få skruet sit eget forslag sammen, er der ud af de 8 punkter 2-3 stykker, man hellere end gerne løber fra, straks når nogle begynder at kritisere dem. Hvad har man dog lavet?

Så til faren for, at kvindeforskningen er ved at lide en langsom død. Det er blevet sagt så tit, at kvinder er underrepræsenterede på den ene og den anden måde. Jeg tror, at jeg måske har fundet en niche, hvor det er muligt at få undervisningsministeren i tale. Det er jo altid godt, hvis det lykkedes. Derfor vil jeg godt fremhæve specielt det teologiske fakultet på Københavns universitet. Hvis vi kigger på en ny årgang derinde, er 70-75 pct. af de nye studerende kvinder. Det er også sådan, at man på fakultetet har den laveste kvinderepresentation blandt fastansatte lærere, den er nemlig helt nede på 13,3 pct. Det er også sådan, at der faktisk kun er 1 fastansat kvinde, der driver kvindeforskning, og så er der 2, der har et eller andet stipendiat. Det siger noget om fremtiden. 70-75 pct. af en ny årgang er kvinder, det drejer sig om en 70-75 mennesker, og de skal altså undervises af denne ene plus to, der er løst ansat. Det kan ikke lade sig gøre. Vi kender ministerens svar, som vi også fik i dag: forskerrekruiteringsplanen. Det er ét blandt de mange andre af de magiske ord, som undervisningsministeren plejer at hive op ud over ny teknologi og bioteknik og off-shore. Der har man i det teologiske fakultet gjort det, at man faktisk har lavet en langsigtet plan for, hvordan det kan bruge dets del af forskerrekruiteringsplanen, og der er lige præcis ikke noget som helst om kvindeforskning. Disse tal, som kan hentes fra teologisk fakultet på Københavns universitet, er måske ekstreme, men det er ikke atypisk. Sagen er simpelt hen, at dette område risikerer at lide en langsom død.

Om forskerrekruiteringsplanen i øvrigt vil jeg også sige, at det er lidt trist, at ministeren kommer med den endnu en gang. Allerede sidst, vi diskuterede det, gjorde jeg opmærk-

[Tinning]

som på, at den sammenslutning, der kalder sig Akademikerkvinder på Tværs, påpegede, at forskerrekutteringsplanen er opbygget på en måde, som er direkte kvindefjendsk, som direkte modarbejder øget kvindelig deltagelse i forskningen. Så kan ministeren sige, at han er sådan set ligeglad med, hvad folk mener om de planer, der bliver lavet for dem, men realiteten er altså, at denne forskerrekutteringsplan er stødt på modstand blandt Akademikerkvinder på Tværs. Jeg vil godt citere fra en artikel i dagbladet Information den 13. april 1984, hvor de siger:

»Hvilke livshorisonter vil sådanne forskere have, som fratages retten til at få børn og være ansvarlige for dem, som fratages retten til at være socialt ansvarlige i en lang periode af deres arbejdsliv, som lader andre udføre det nødvendige familiearbejde«, etc. etc.

Grunden til, at de fratages retten til at være socialt ansvarlige, grunden til, at de fratages retten til at få børn, er, at man simpelt hen må se bort fra det, hvis man skal have bare det, der ligner en chance for at overleve i det udskilningsløb, som forskerrekutteringsplanen er.

Tilbage er så det store, flotte, gyldne spørgsmål: hvad gør vi nu? Hvad gør vi, når vi under udvalgsarbejdet skal prøve at få lidt rede på det, ikke mindst sammen med repræsentanten for det radikale venstre? Her må vi jo forsøge at lægge grunden til et positivt samarbejde, glemme gammelt nag.

Jeg tror, der er tre ting, som er vigtige. Den første er at indse, at det, vi i dag kalder »forskning«, er noget af en tilsnigelse. Det er ikke sådan, at der eksisterer to begreber inden for denne diskussion: det, der hedder »forskning«, og det, der hedder »kvindeforskning«, idet langt størstedelen af det, vi normalt kalder »forskning«, i realiteten er mandeforskning. Den er ikke spor kønsneutral.

Jeg tror for det andet, at vi er nødt til at sige til os selv og hinanden, til den er der, at kvindeforskning er lige præcis noget særligt. Det er modsat det, fru Eva Møller fra det konservative folkeparti sagde. Kvindeforskning er noget særligt. Jeg vil godt bruge et par eksempler om nogle nyuddannelser, som man bl.a. arbejder med på Odense universitet. Her har man et åbent bifag, der f.eks. handler om humanistiske kvindestudier og informationsteknologi. Her ser vi et eksem-

pel på, hvordan kvindeforskningen forsøger at forbinde et kendt område med en særlig kvindelig synsvinkel. Men vi ser også en anden type initiativer, nemlig at man forsøger at opbygge et egentlig kvindevidenskabeligt uddannelsesmodul, altså en slags styrkelse og udvikling af det, der blev kaldt »det særlige, kvindelige tydningsunivers«. Sagt på en anden måde: kvindeforskning er både noget, der foregår som en del af de eksisterende fag, som tværvidenskabeligt arbejde for sig, og i øvrigt også noget, der foregår alle mulige steder uden for universiteterne og de kendte læreanstalter – og godt det samme.

Men altså, forskning er ikke kønsneutral, kvindeforskning er noget særligt, kvindeforskning er ved at dø, og derfor bliver den tredje pointe: der skal penge til. I dette land kommer man ikke særlig langt med gode viljer. Det skal i hvert fald være på nogle meget begrænsede områder og slet ikke, når det drejer sig om styrkelse af kvindeforskning. Det er ikke nok at sige, at det synes vi alle sammen er en god idé, og det må ministeren se at få kigget på, og sådan noget. Der skal penge til. Vi har vanen tro været utrolig beskedne, da vi lagde op til, at der bare skulle findes 5½ mill. kr. Hvad er dog det, ikke mindst i forhold til alle de besparelser, som det radikale venstre ellers medvirker til? Det er stort set ingenting. Jeg mener, at vi i hvert tilfælde er nødt til at koncentrere snakken om: kunne vi ikke – måske ikke her, men så i hvert fald i udvalget – finde bare sådan noget som sølle 5 mill. kr. til et område, der er så vigtigt, som alle siger?

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Hr. Tinnings indlæg var et ganske imponerende eksempel på, hvor væsentligt det er at blive enige om, hvad det er, man forsker i, og at få afklaret, hvad målet for forskningen er. Jeg startede med at blive ganske imponeret over, hvad det var muligt at få ind under kvindeforskning, men jeg vil nok sige, når man kan få arbejdstilbudsordningen, som der er indgået et forlig om, og som ikke engang er vedtaget her i salen, til at hænge sammen med de hidtidige problemer om prostitution, kan det vist ikke være kvindeforskning. Så er det vist højst fremtidsforskning, man snakker om i den forbindelse.

[Estrup]

Jeg synes, at det blev meget klart, når hr. Tinning skal udrede spørgsmålet om, hvordan kvindeforskning defineres, at han kommer til et så patetisk resultat som »livets forhold«. Ja men du godeste! Det handler al forskning om mig bekendt. Det, vi taler om, er spørgsmålet om kvindeforskning, og hvis hr. Tinning ville have citeret det, jeg sagde, så sagde jeg: »kvinder og kvinders forhold«. Det er vel trods alt det, vi har med at gøre i denne sag – og ikke livet. Jeg mener, at hvis vi overhovedet skal have nogen fornuftig definition med, skal der vel stå »kvinder« et eller andet sted. Derfor synes jeg, medmindre dette er rent ordfægtteri, at der afdækkes et kedeligt problem, nemlig at VS åbenbart ønsker at gøre definitionen så vid, at vi ikke har nogen mulighed for at hjælpe kvindeforskningen. Det synes jeg ville være meget uheldigt og beklageligt. Derfor vil jeg meget gerne have, at det, som hr. Tinning sagde, var et oplæg til et positivt samarbejde, men det var egentlig ikke sådan, jeg opfattede det.

(Kort bemærkning).

Eva Møller (KF):

Jeg skal til hr. Tinning i anledning af hans bemærkninger om, at kvindeforskning ikke var noget særligt, bede ham om at tage resten af sætningen med. Jeg sagde: kvindeforskning var for os ikke noget særligt. Vi ønskede ikke, at den skulle stå isoleret, men at den skulle integreres i den øvrige forskning ligesom al anden forskning. Jeg fornemmede i øvrigt også, at det var det, fru Mette Groes sagde i sit indlæg i dag. Jeg hørte gentagne gange i går aftes ligestillingsrådets formand i radioen sige, at det var diskriminerende at tale om kvinder som værende ens alle sammen. Det er netop det, vi hentyder til, når vi ønsker, at kvindeforskning som al anden forskning skal integreres og ses i en helhed.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg skal sige til hr. Estrup, at vi har det faktisk sådan i VS, at vi selvfølgelig retter en skarp kritik, når vi mener, der er grund til det, men derefter bliver vi ikke sure og cykler hjem. Vi går selvfølgelig også ind i udvalgsarbejdet og forsøger konstruktivt at nå

frem til at skabe det fælles grundlag, vi måske kan blive enige om. Så hr. Estrup må meget gerne forstå mit indlæg dels som en skarp, velment kritik, men også som et oplæg til en konstruktiv debat.

Den definition, som det radikale venstre selv opererer med, taler om, at kvindeforskning kun skal omhandle kvinder og kvinders forhold. Her er min pointe, at det bliver for snævert, fordi man ikke kan studere kvinder – og skal det i øvrigt heller ikke – uden at se dem i den større samfundsmæssige sammenhæng. Men når kvindeforskning, som også det radikale venstre påpeger, selvfølgelig er præget af en speciel kvindelig synsvinkel, viser det præcis, hvorfor hr. Estrup ikke har ret, når hr. Estrup tror, at vores definition af det lige pludselig skulle omfatte al mulig forskning, for al mulig forskning er ikke lavet ud fra en særlig kvindelig synsvinkel. Om den eksisterende forskning kan man roligt sige tværtimod.

Jeg synes, at hr. Estrups bemærkninger om arbejdstilbudshalløjet og alt det dér var meget interessant, fordi hr. Estrup nu siger, at det jo slet ikke er blevet vedtaget i salen. Det må have været et forsøg på at være lidt fiks, for det kan da vel ikke hænge sådan sammen, at der stadig væk er usikkerhed om, at finanslovsforliget kommer igennem i salen? Kan man virkelig forestille sig, nogen hopper? Nej, det tror jeg ikke engang finansministeren vil tro på. Det var vist bare for at få sagt noget fint, for det er ikke specielt indviklet at forstå, at i det øjeblik, man smadrer familiers økonomi og smadrer sociale fællesskaber – og det gør man ved de voldsomme økonomiske nedskæringer – er det selvfølgelig ikke så svært, at der kommer flere sociale problemer. Det ved ethvert medlem af det radikale venstre også. Her plejer man bare at sige, at nu skal vi først ordne landets økonomi, og så må vi kigge på det andet bagefter.

Til allersidst til fru Eva Møller: jeg er enig i, at kvindeforskningen ikke skal være noget isoleret, og jeg er helt enig i, at kvinder selvfølgelig ikke er ens alle sammen.

Pia Kjærsgaard (FP):

Siden vi havde et forslag af samme ordlyd til behandling i foråret, ser vi, at det radikale venstre vil fremsætte deres eget forslag om kvindeforskning. Den eneste forskel på de

[Pia Kjærsgaard]

radikales forslag og det andet fra SF og VS er, at man hos de radikale kan vente til 1986 med, at et eventuelt vedtaget forslag træder i kraft.

Selvfølgelig er dette lovforslag behæftet med nogle pæne udtalelser om kvinde-lighed. Et eksempel: i bemærkningerne til forslaget punkt 6 står anført, at museerne bør prioritere kvinderelevante udstillinger. Undskyld jeg siger det, men er det egentlig ikke diskriminerende over for det mandlige køn?

Fremskridtspartiet må sige fra over for de radikales forslag, der selvfølgelig er belastet med nye dyk i statskassen.

Jeg har bemærket, at der i bemærkningerne står, at midlerne kan findes inden for de eksisterende rammer, men hvilke beløbsrammer taler vi om, og hvor vil de radikale skære i stedet? Når man så omtaler beslutningsforslag nr. B 16, må man sige, at en af fordelene ved dette forslag fra SF og VS er, at forslagsstillerne ikke lægger skjul på, at hvis beslutningsforslaget vedtages, skal der særlige bevillinger og andre former for tilskud til. Forslagsstillerne anslår 5,5 mill. kr. i 1986 og 7 mill. i 1987, og det er vel at mærke i penge ud over, hvad der ellers er budgetteret med til forskning.

Der skal ikke herske tvivl om, at fremskridtspartiet ikke kan støtte disse forslag. I øvrigt vil jeg henvise til, hvad jeg sagde ved første behandling af samme beslutningsforslag den 7. maj 1984.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne til beslutningsforslag nr. B 16, fru Alice Faber.

Alice Faber (SF):

Jeg vil først kommentere det radikale venstres forslag lidt, inden jeg går over til de forskellige ordføreres indlæg. Men først vil jeg sige tak for, at vi har fået en, synes jeg, noget bedre debat om kvindeforskningen og kvindeforskningens vilkår, end vi havde ved sidste fremsættelse af forslaget. Det synes jeg har været væsentligt, fordi allerede debatten i folketinget sidste gang har skabt offentlighed om hele kvindeforskningsproblematikken, og det betyder meget for de forskellige kvindeforskere på universiteterne.

Jeg synes, at de radikales forslag er noget abstrakt, men det største problem ved det er,

at det er pengeløst. Der er meget flotte hensigtserklæringer om, at vi skal have flere kvinder ind. Undervisningsministeren var inde på, at der var sket meget under den nuværende regering, og det er da også rigtigt, at vi har da fået en kvindelig departementschef. Det ser også pænt ud, og det er vi da også glade for. Men statsministerens mange hestillinger har ikke forøget kvinderepræsentationen særlig meget i de forskellige ministerier. Hvis vi ser på forskningsrådene, er der 8 kvinder af 90 medlemmer. Det er jo en enorm forskel. Fagligt Landsmøde havde 23 kvinder af 93 medlemmer. Jeg vil bemærke om de radikales anmodning om at få en definition på kvindeforskningen, at det, kvindeforskerne gør, er at prøve at lave et nybrud i selve forskningsmetoden. Det er noget nyt og selvstændigt, det, kvinderne gør, det er, som Nynne Koch siger, et kvindeligt tydningsunivers. Vi bliver nødt til at have forsket noget mere i, hvorfor kvinder og mænd taler så utrolig forskelligt, og hvad det er, der ligger bag ved det. Det er ikke bare vores opdragelse, ja, det er det også, men det er da væsentligt, fordi det er mændenes sprog, der har magten. Det kan ikke passe, at det, kvinderne siger, får så lille indflydelse på det. Det er også bemærkelsesværdigt, at det inden for den medicinske teknologi er mændene, der forsker så utrolig meget i kvinders underliv; det er da underligt, at der ikke er nogle flere kvinder.

Undervisningsministeren var mere positiv over for nogle af de tanker, der lå i de radikales forslag, end over for tankerne i vores forslag. Det var bemærkelsesværdigt, at undervisningsministeren flere gange snakkede om kvalitetsforskning. Det er hele tiden omgærdet af en eller anden mystik, at kvindernes forskning ikke er kvalitetsforskning. Det er rigtigt nok, at det er anderledes, og der er mange af de ting, som kvinder forsker i, og den måde, de gør det på, som gør op med mange af de måder, som mændene forsker på. Hvem er det, der stiller kvalitetskrav? Man har så utrolig travl med at snakke om kvalitet inden for forskning, og det er også væsentligt. Men når man sådan ser på meget af den forskning, der kommer frem, kan man ikke forstå, at det kan få benævnelsen forskning. Hvorfor bliver det fremhævet om kvindelig forskning, at den skulle være af mindre kvalitet end den, mændene laver? Jeg kan i

[Alice Faber]

hvert tilfælde sige, at utrolig mange kvinder kan bruge meget af det, som de kvindelige forskere tager op.

Jeg vil sige til undervisningsministeren, at problemet er, at det er faste stillinger, der er tale om. Når ministeren siger, at man kan få stillinger, der er brug for, nytter det ikke noget, at kvinderne skal blive ved med at have stipendier og 1-årige kontrakter i deres forskningsliv. Det, der er brug for, for at forskningen kan blive kontinuert, og for, at der er nogle studerende, som tør være med, specielt på de områder, hvor der ikke tidligere har været kvinder, f.eks. hele det tekniske område, er, at der kommer til at sidde nogle kvinder til stadighed og ikke blot på et halvt års eller på et helt års stipendium eller i en rekrutteringsstilling. Her sidder de jo utrolig usikkert. Som hr. Tinning nævnte, og som de kvindelige akademikere har gjort opmærksom på, er hele den måde, forskerrekkrutteringsplanen er lavet på, kvinde fjendsk. Det nytter ikke noget, at man siger, når man laver den på den måde, at der er muligheder inden for forskningsrådene og inden for forskerrekkrutteringen. Det, der skal komme, er nogle faste stillinger.

Fru Eva Møller er glad for, at vi har taget ændringerne med. Det har vi gjort, fordi vi blev enige med de radikale om dem, men så fortrød de, at de var blevet enige med os. Fru Eva Møller var også inde på, at kvindeforskning ikke må være noget særligt. Det skal være en integreret del. Det var hr. Estrup også inde på. Det er altså væsentligt, at det er et både-og, at kvindeforskning eksisterer som noget selvstændigt, og at man prøver på at udvikle nogle nye metoder. Der er mange kvinder, der er gået ind i andre faglige områder, men det er som sagt et både-og. Derfor er det så utrolig vigtigt, at der nedsættes et fordelingsudvalg, fordi dette er noget nyt og noget anderledes.

Fru Hanne Severinsen var inde på, at det er vigtigt, at der kommer flere kvinder inden for teknologisk forskning. Vi ser hver anden dag i medierne, at det bliver kvinderne, der bliver tabere på dette område, og derfor synes jeg også, at det er vigtigt, at man ser det ud fra et kvindeligt tydningsunivers. Men det skal være faste stillinger, og det skal der penge til. Det nytter heller ikke noget, at man siger, at det skal tages fra andre områder, for så kommer de ikke.

Jeg er meget enig med fru Hanne Severinsen i, at det er utroligt vigtigt, at vi får noget kvindeforskning om hele u-landsproblematikken, fordi det viser sig gang på gang, at man har undergravet mange af u-landenes strukturer, og det er specielt gået ud over kvinderne, på den måde man fra Danmark og andre steder giver u-landsbistand.

Fru Hanne Severinsen er imod kønskvotering, men kunne man så ikke gøre det samme, som man gør på arbejdsformidlingen, når man annoncerer efter ligestillingskonsulenter? Man siger, at kvindelige ansøgere vil have fortrinsret, fordi kvalitet igen er noget specielt, når man definerer en kvindelig forsker. Man kan godt sige, at f.eks. det at være kvinde har en kvalitet i sig selv, ligesom man tidligere har sagt det om mænd,

Jeg er enig med hr. Estrup i, at vi skal have noget tempo. Jeg håber, at vi får et godt udvalgsarbejde, så vi så hurtigt som muligt får nogle midler til det. Hr. Estrup sagde rigtigt, at undervisningsministeren ikke plejer at være bange for at øremærke midler til andre områder, så hvis han mener de gode ord, så synes jeg, det ville være skønt, hvis undervisningsministeren ville øremærke nogle penge til det.

Jeg synes, at det er utrolig vigtigt, at vi får Kvindeforskningsloven allerede fra næste år, ellers har vi det pludselig ikke længere, for vi kan – også vi kvindelige politikere – have utrolig meget glæde af det.

Når hr. Estrup siger, at målet må klargøres, så svarer jeg, at udgangspunktet for al forskning er, at man undrer sig. Man kender vel ikke målet, når man starter på en forskning. Jeg synes, at der er lidt definitionsproblemer i forbindelse med denne klare målsætning.

Det radikale venstre vil også have en årsberetning. Det havde vi også med i vores første forslag, men vi tog det ud, fordi vi begyndte at diskutere, hvorfor det specielt er kvinder og kvindeforskere, der skal beskrive, hvad det er, de laver. Vi har ikke årsberetninger på andre konkrete områder. Man har en almindelig årsberetning fra universiteterne, og det ville være rimeligt, at det indgik i årsberetningerne fra universiteterne og ikke i nogen speciel årsberetning.

Jeg håber, at vi under udvalgsarbejdet kan blive enige om, at de 5,5 mill. kr. – dette me-

[Alice Faber]

get, meget beskedne beløb – skal afsættes til kvindeforskning.

Jeg tror, at der er noget om, når vi er så beskedne, at det er nemmere at sige nej til et beskedent beløb. Vi skulle måske have sagt 20 mill. kr., så havde man taget os mere alvorligt. Jeg håber som sagt, at vi i udvalgsarbejdet finder disse penge. De problemer, der ligger i de radikales forslag i forhold til vores, mener jeg vi i hvert fald kan snakke os frem til enighed om.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Dette bliver nemt en debat om forskningens mål og metoder. Jeg er enig med fru Alice Faber, når hun siger, at forskning drejer sig om at undre sig, men det er altså spørgsmålet om at undre sig på en systematisk måde, der er det afgørende ved forskning. Derfor synes jeg, at det er vigtigt, at man får defineret, hvad ens mål er, og hvilken metode man vil bruge. Det kan godt være, at man skal ændre det undervejs. Det skal man i hvert fald, når man tager konkrete forskningsprojekter op, men det forhindrer ikke, at det er aldeles nødvendigt at gøre sig disse ting klart, inden man starter på en forskningsopgave, hvad enten den måtte være helt konkret eller er et forskningsområde, man tager op. Det er derfor, vi har lagt så stor vægt på, at kvindeforskning bliver en integreret del af universitetsmiljøerne, at det ikke bare bliver et spørgsmål om, at kvindeforskning trives nogle steder for sig selv og som noget særligt. Hvis kvindeforskning skal sikres en fast plads i vort forskningsliv, er det aldeles nødvendigt, at kvindeforskningen har metoder og kvalitet, som kan måle sig med anden forskning. Det er det første og det vigtigste krav til kvindeforskningen, for at vi kan sikre den.

Så vil jeg blot sige yderligere, at når vi har taget spørgsmålet om årsberetningen frem i forbindelse med kvindeforskningen, er det en metode, man har anvendt i anden sammenhæng. Jeg kan f.eks. nævne, at på Københavns universitet prøvede vi, da vi syntes, at freds- og konfliktforskning var noget, der ikke blev gjort tilstrækkeligt ved i universitetsverdenen, at samle emner sammen fra de forskellige fakulteter og udgive et lille skrift, som sagde: dette gør vi på freds- og konflikt-

forskningsområdet, for her har vi en opgave, som er væsentlig for os alle sammen. Det er simpelt hen en metode til at gøre det klart, at her er et væsentligt initiativ, som skal fremmes.

(Kort bemærkning).

Alice Faber (SF):

Er det ikke netop sådan, at det at finde frem til en selvstændig metode også kan være en meget væsentlig del af en forskning? Jeg er ikke forsker, men det har jeg forstået i hvert fald, og hvis man ikke har den metode klar, men prøver at finde frem til en ny metode ud fra det, som fru Nynne Koch kalder det kvindelige tydningsunivers, kan man ikke i et beslutningsforslag fra nogle klamphugger – det ved jeg ikke engang om man må sige her, men det er sådan nogle som os, der ikke har ret meget forstand på det – komme med en definition på sådan noget. Det er jo netop det, som er så væsentligt, at man prøver at finde frem til en ny metode, og at vi giver dem mulighed for og lejlighed til at gøre det, fordi vi synes, det er så utrolig vigtigt – for vores skyld.

Formanden:

Formanden er meget liberal, når man taler om sig selv.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Jeg er enig i, at forudsætningen for forskning er, at man finder frem til en metode, men jeg vil også godt gøre opmærksom på, at før man har en metode, er der heller ikke nogen forskning, og dermed kommer vi meget nemt til at stille os selv det spørgsmål, om kvindeforskningen har nået det stade. Jeg tror, kvindeforskningen har en metode, som bygger på en række af de eksisterende, allerede kendte metoder. Det kan videreudvikles og gøres til noget, som er særlig målrettet og effektivt over for de forskningsopgaver, man stiller sig. Men det er altså ikke nok at sige: vi er ikke rigtig klar over, hvad metoden er, og derfor kan vi ikke definere den.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

[Tinning]

Jeg vil bare i al stilfærdighed foreslå, at vi måske i denne diskussion af, hvad der er forskning, og hvad der ikke er forskning, tager nogle kopper kaffe, lidt koldt vand og lidt basser til hjælp, for nu synes jeg, at hr. Estrup bevæger sig helt . . . altså.

Man kan sige: der er ikke nogen forskning, når vi ikke har en metode. Vi kan også sige: udviklingen af en metode – og hr. Estrup er givetvis helt enig heri – er i sig selv forskning, ikke sandt? Ja men så har man en anden metode, vil hr. Estrup sige. Sikkert, men udviklingen af den metode, man så har til at finde den anden metode, har også været forskning, og så har vi en fuldstændig hovedløs honen-og-ægget op-og-ned-diskussion. Og når oven i købet fru Alice Faber helt rigtigt har påpeget, at vi sådan set ikke behøver at skrive noget om det i beslutningsforslaget, synes jeg, at vi skulle finde på noget andet.

(Kort bemærkning).

Alice Faber (SF):

Jeg vil sige det samme som hr. Tinning: kan det ikke være forskning at forske i en ny metode? Jeg synes også, hr. Estrup stiller det lidt for firkantet op.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg er glad for, at formanden er liberal, når man taler om sig selv. Jeg er jo liberal hele tiden.

Til hr. Estrup vil jeg sige, at jeg faktisk ikke tog afstand fra tanken om, at man i forbindelse med den forskningsprojekteringsprocedure, der skal i gang for 1986, kunne overveje behovet for enkelte faste stillinger til kvindeforskning. Jeg var altså ikke afvisende med hensyn til, om ministeriet ved fastlæggelse af bevillingerne for 1986 kunne tage disse hensyn med i betragtning. Min afvisning gjaldt dette med at indføre uddannelser, fordi jeg frygter, at det bliver arbejdsløshedsfag, jeg frygter, at det netop bliver til isolerede ghettoer for kvinder, og det tror jeg aldrig har været meningen med det.

Så vil jeg sige til hr. Tinning, at det er jo meget godt, at han af mit lange indlæg kan huske fire ord. Jeg kan oplyse, at det ene, nemlig forskerrekutteringsplanen, ikke forekom i min tale overhovedet, men på hr. Tinnings foranledning vil jeg da gerne oplyse, at

der ikke er noget som helst i ministeriets administration af forskerrekutteringsplanen, som på nogen måde generer kvindeforskningen.

Derimod er der en anden ting, som jeg i stigende grad er blevet optaget af under debatten her. Kan det tænkes, at det, der generer kvindeforskningen, er den almindelige træghed og stagnation, som har en tendens til at udelukke alt nyt og tilgodese det etablerede på bekostning af det nye? Kan det tænkes, at det er den mekanisme, som går ud over kvindeforskningen?

Hvis det er rigtigt, må vi gå dybere i sagen, for så går den samme mekanisme vel også ud over alt muligt andet nyt, som man burde tage op, men som ikke kan komme med, fordi man måske tænker mere på forskerne end på forskningen, og dermed mener jeg de allerede ansatte forskere. Det er muligt, det er dér, vi i virkeligheden rammer benet, og den sag er værd at overveje.

Vi må alle spørge os selv: er den forskningspolitik, vi tilrettelægger i disse år, for fjendtlig over for nye forskningsområder? I så fald er det jo godt, at vi har forskningsrådene, som har mulighed for med bevillinger – og nu med betydeligt stigende bevillinger – at sætte ind på netop de felter og derved lokke institutionerne til også at satse på dem.

Og så kommer vi tilbage til spørgsmålet: skulle vi bede forskningsrådene om i særlig grad at tænke på kvindeforskningen? Her har jeg nævnt, at der er et problem i loven. Jeg har samtidig nævnt, at i hvert fald det humanistiske forskningsråd, som får stigende bevillinger, er meget opmærksomt på det, og derfor skulle der være muligheder for inden for de gældende regler at stimulere kvindeforskningen.

Vedrørende pkt. 6 i de tre partiers forslag oplyser fru Alice Faber her, at kun otte ud af 90 medlemmer af forskningsrådene er kvinder. Jeg har lige siddet og i min erindring fundet frem til, hvem de otte er, og jeg kan oplyse, at de fire er blevet udpeget nu i efteråret, til trods for at det kun er en ottendedel af medlemmerne, der er skiftet ud. Jeg kan også oplyse, at ud af de fire var det kun de to, som var indstillet; de to andre måtte ministeren selv finde på, så jeg har ikke været helt så sløv, som man påstår, og slet ikke så sløv, som ligestillingsrådets formand påstår

[Undervisningsministeren]

uden i øvrigt at vide noget som helst om, hvad der sker på det felt.

(Kort bemærkning).

Alice Faber (SF):

Jeg er meget enig med undervisningsministeren i, at et af institutionernes skjulte mål er at fastholde sig selv og bevare deres egen måde at fungere på, og man kan nok give undervisningsministeren ret i, at det er væsentligt, at der er nogle andre, der tænker anderledes. Men derudover må jeg sige, at forskningsrådene er jo også allerede en institution, og de tal, jeg havde, var fra 1983. Det er nogle, jeg har fået opgivet, jeg kunne ikke finde kilden, undskyld. Jeg tror egentlig, det derfor er meget godt, at man får sådan en debat her i Folketinget om, hvordan det med bevillingerne foregår, og hvad det er for nogle områder, man bevilger til, netop for at komme ud over det med, at institutionernes mål er at sikre sig selv, deres egen stilling og deres egen målsætning, som de nu har formuleret den.

Mette Groes (S):

Jeg vil godt sige til hr. Estrup, at grunden til, at ligestillingsrådet skal have egne midler, er, at man på grund af den træghed i processen, som ministeren netop var inde på, ikke kan sikre sig, at der går midler direkte til de projekter, som i højeste grad gavner kvindernes ligestilling, men det ved ligestillingsrådet noget om. Det er f.eks., som hr. Tinning var inde på det, projekter, som vedrører kvinders forhold på arbejdsmarkedet.

Så vil jeg godt sige til fru Ingerlise Koefoed og fru Eva Møller, som talte om, hvorvidt kvindeforskningen skal integreres eller ej, at jeg synes, det, debatten har gået på i dag, er, om kvindeforskningen skal have egne penge, om kvindeforskningen skal have lov til at være sig selv. Jeg synes, kvindeforskningen skal have egne penge, og jeg synes, at kvindeforskningen skal have mulighed for at være sig selv, men ikke nødvendigvis behøver at lade sig integrere i et fællesskab. Jeg mener, det skal være kvinderne selv, der finder ud af, hvordan deres samarbejde skal struktureres.

Tinning (VS):

Jeg er ked af, hvis jeg kom til at kritisere undervisningsministeren for at mene noget om forskerrekruiteringsplanen, som ministeren ikke havde sagt. Der blev dog straks rådet bod på det ved det, ministeren faktisk sagde – hvad jeg også havde regnet med – men denne gang i en ny version.

Ministeren sagde: forskerrekruiteringsplanen generer ikke kvindeforskningen. Og hvem siger så det? Det siger undervisningsministeren, men det siger kvinderne ikke, for de ved, hvilken betydning den plan har for kvindeforskningen, og de ved, at den ikke er god nok.

Det var ikke noget tilfælde, at da der var møde i Forum for kvindeforskere i Danmark fredag den 9. november, vedtog de en udtalelse, hvori de bl.a. slår til lyd for, at der ved besættelsen af de nye forskerstillinger tages hensyn til kvindeforskning og kvindelige forskere, bl.a. ved indførelse af kønskvoteringsregler, lige præcis for at forsøge at gøre noget konkret ved den meget skæve kønsfordeling af forskere i faste stillinger.

Så synes jeg også, det er vigtigt at få sagt, at den sædvanlige forklaring, undervisningsministeren kommer med om, at man kun skal uddanne sig på områder, hvor der er gode beskæftigelsesmuligheder, selvfølgelig har en snæver sammenhæng med den politik, man i øvrigt fører. Hvor der er gode beskæftigelsesmuligheder, afhænger selvfølgelig også af den politik, flertallet herinde fører. Det var det ene.

Det andet er, at jeg tror, der kan være noget om det, fru Alice Faber sagde, at det nye har svært ved at gro i forhold til det etablerede – og det sagde undervisningsministeren også – men lige præcis derfor er det også forkert at sige, at hvis vi indfører nogle uddannelser, som er selvstændige kvindestudier, får vi bare lavet nogle ghettoer. Man kan ikke bruge uddannelsen til noget, man får ikke nogen erhvervskompetence, man får ikke noget arbejde, og hvad ved jeg.

Jeg nævnte som ét eksempel det åbne bifag i Odense i humanistiske kvindestudier og informationsteknologi. Det forekommer mig at være et godt og værdifuldt initiativ. Jeg nævnte også, at man dér arbejdede med et særligt humanistisk kvindevidenskabeligt uddannelsesmodul, som jeg også mener lige præcis er med til at bibringe uddannelsen af kommende forskere, eller hvad de folk i øv-

[Tinning]

rigt skal lave, nogle nye dimensioner, som vi bestemt må have plads til, og der skal også være plads til både kompetence og beskæftigelse. Det afhænger bl.a. af den politik, der føres herfra, hvad der er beskæftigelse i, og hvad der ikke er beskæftigelse i.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Blot denne slutbemærkning, at hvis forskerrekutteringen ikke er lige så meget til gavn for kvindeforskningen som for andre forskningsområder, er der noget galt i den måde, institutionerne administrerer den på. Det er ikke noget, der kommer fra ministeriet.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Så har kvindeforskerne ikke forstået den, for de siger, at det primært handler om selve opbygningen af forskerrekutteringsplanen, altså det meget massive udskilningsløb, hvor man hele tiden skal bestå den ene prøve efter den anden for fortsat at være med. Men jeg tror, det er en god idé, at vi finder udtalelsen fra »Akademikerkvinder på tværs« – udtalelsen fra »Kvindeforsker« er der også refereret til i dag – frem igen og så måske tager diskussionen med undervisningsministeren i udvalget, for jeg forstår hans sidste bemærkning som en åbning, at hvis der er et eller andet ved administrationen eller ved planen i øvrigt, som generer kvindeforskningen, må vi selvfølgelig gøre noget ved det. Den åbning synes jeg ikke vi bare lige skal overse.

(Kort bemærkning).

Alice Faber (SF):

Jeg vil supplere med, hvad det var for nogle problemer, kvinderne beskrev i forbindelse med forskerrekutteringsplanen.

Hvis en kvinde går hen og bliver gravid i den periode, hvor hun er inde i rekutteringsplanen, har hun utrolig svært ved at konkurrere med de andre. Det handler jo om at kunne konkurrere for at være med hele vejen igennem, for der er meget konkurrence i denne plan. Når hun er gravid, har hun problemer, når hun har små børn, har hun problemer, når hun skal flytte, har hun problemer. Det er ikke en plan, som tilgodeser et harmonisk familieliv, hvor man kan hente

børnene fra daginstitutionerne og være hjemme, når de bliver syge. Det handler om at blive færdig til tiden, så man kan konkurrere med mændene på lige vilkår.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til udvalget angående videnskabelig forskning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udvalget for forretningsordenen (9/11 84):

Udtræder: J. K. Hansen (S)

Nyt medl.: Ole Espersen (S)

Udtræder: Nørgaard Sørensen (S)

Nyt medl.: Hjortnæs (S)

Udvalget for forretningsordenen (12/11 84):

Udtræder: Søren B. Jørgensen (S)

Nyt medl.: J. K. Hansen (S)

Arbejdsmarkedsudvalget (13/11 84):

Udtræder: Estrup (RV)

Nyt medl.: Lone Dybkjær (RV)

Udtræder: Sven Skovmand (RV)

Ny stedf.: Estrup (RV)

Det energipolitiske udvalg (13/11 84):

Udtræder: Larsen-Ledet (RV)

Nyt medl.: Lone Dybkjær (RV)

Udtræder: Sven Skovmand (RV)

Ny stedf.: Larsen-Ledet (RV)

Miljø- og planlægningsudvalget (13/11 84):

[Formanden]

Udtræder: Dagmar Mørk Jensen (RV)
Nyt medl.: Lone Dybkjær (RV)
Udtræder: Sven Skovmand (RV)
Ny stedf.: Dagmar Mørk Jensen (RV)

Udvalget om offentlige arbejder (13/11 84):
Udtræder: Sven Skovmand (RV)
Ny stedf.: Lone Dybkjær (RV)

Udvalget ang. vidensk. forskning (13/11 84):
Udtræder: Sven Skovmand (RV)
Ny stedf.: Lone Dybkjær (RV)

Udvalget for forretningsordenen (13/11 84):
Udtræder: Aase Olesen (RV)
Nyt medl.: Bernhard Baunsgaard (RV)

Markedsudvalget (13/11 84):
Udtræder: Stinus (RV)
Nyt medl.: Niels Helveg Petersen (RV)
Udtræder: Larsen-Ledet (RV)
Ny stedf.: Stinus (RV)

Det politisk-økonomiske udvalg (13/11 84):
Udtræder: Estrup (RV)
Nyt medl.: Niels Helveg Petersen (RV)
Udtræder: Aase Olesen (RV)
Ny stedf.: Estrup (RV)

Skatte- og afgiftsudvalget (13/11 84):

Udtræder: Ivar Hansen (V)
Ny stedf.: Knud Andersen (V)

Kommunaludvalget (13/11 84):

Udtræder: Sander (V)
Ny stedf.: Knud Andersen (V)

Kulturudvalget (13/11 84):

Udtræder: Povl Brøndsted (V)
Ny stedf.: Knud Andersen (V)

Socialudvalget (13/11 84):

Udtræder: Tørnæs (V)
Nyt medl.: Knud Andersen (V)

Teknologiudvalget (1/11 84):

Udtræder: Barfoed (KF)
Nyt medl.: Flemming Jensen (KF).

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 14. november 1984, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvide til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 17.16
